

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Andra kammaren.

Nr 15.

Måndagen den 9 februari.

Kl. 2,30 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 1 innevarande februari.

§ 2.

Herr vice talmannen gav härefter ordet till

*Svar å
interpellation.*

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet Löfgren, som anförde: Herr talman! Sedan andra kammaren tillåtit dess ledamot, herr D. Norman att till mig framställa nedan angivna spörsmål, får jag härmed besvara desamma.

1) Har den i riksdagens skrivelse nr 60 av den 26 april 1913 begärda utredningen, huruvida och i vilken omfattning ägare och innehavare av jord må kunna beredas skydd mot tillägnande av å deras mark växande vilda bär, blivit verkställd?

2) Om så icke är fallet, har statsrådet för avsikt att söka påskynda denna utredning?

3) Om utredningen är verkställd eller om den behörigen påskyndas, har statsrådet för avsikt att till innevarande riksdag framlägga i berörda riksdagsskrivelse begärda förslag i ämnet.

Till svar härå meddelas, att i anledning av sagda riksdagsskrivelse inom justitiedepartementet utarbetats ett lagutkast till »lag om rätt till bärplockning och tillvaratagande av vissa andra natur-alster», ävensom ett par följdförslag därtill: om ändrad lydelse av dels 20 kap. 2 § samt 24 kap. 3—4 §§ strafflagen och dels 2 § 11 mom. i lagen om regeringsrätt.

Lagutkastet har därefter utremitterats till behöriga myndigheter, vilka däröver inkommit med utlåtanden. Dessa yttranden hava gjorts till föremål för bearbetning inom departementet och i promemoria över deras innehåll föreligger.

Emellertid hade frågan på sin tid upptagits till behandling av lagberedningen i dess förslag till ny jordabalk — det var redan

Svar å
interpellation.
(Forts.)

år 1909 — och när hithörande lagstiftningsfrågor av mig upp-
togos till beredning för utarbetande av proposition i det vidlyftiga
ämnet rörande ny jordabalk, vilket skedde genom tillkallande av
särskilda sakkunniga i april år 1919, ansåg sig regeringen böra
till nämnda sakkunniga jämväl överlämna nu ifrågavarande spe-
ciella spörsmål, i det läge detta kommit efter aktgivande på de där-
över avgivna yttrandena. Enligt vad jag inhämtat avse de sakkun-
niga för revision av jordabalken att inkomma med förslag i bland
annat nu ifrågavarande ämne redan under innevarande år. Under
sagda förutsättning skulle sålunda proposition tidigast kunna före-
ligga för riksdagens behandling under nästkommande riksdag.

Med det ovan sagda har jag jämväl besvarat herr Normans frå-
gor under nr 2 och nr 3.

Vidare yttrade:

Herr Lindman: Herr talman! Den som framställt denna inter-
pellation, nämligen herr Norman, är för närvarande hemrest, och då
han för några dagar sedan meddelade mig, att han skulle resa hem,
hade han icke kännedom om när denna interpellation skulle komma
att besvaras. Jag ber därför att å hans vägnar få på sedvanligt vis
framföra ett tack till herr statsrådet och chefen för justitiedeparte-
mentet, för att han lämnat svar på denna fråga.

Av svaret framgår tyvärr, att denna fråga, som är synnerligen
viktig för stora delar av vårt land och som i allra högsta grad in-
tresserar stora delar av befolkningen, genom omständigheterna kom-
mer att skjutas undan till en framtid, som, även om man icke pre-
cis kan säga, att den är alldeles oviss, dock i alla fall är till en viss
grad osäker. Man kan således redan nu konstatera av svaret, att
till innevarande års riksdag kommer det icke något förslag i detta
ämne. Det vill synas mig, som om det väl ändå hade kunnat vara
möjligt att vid bearbetningen av jordabalken bryta ut en fråga som
denna för att särskilt behandlas och sedermera passas in i jordabal-
ken på det ställe, där den har sin rätta plats. Det är väl ganska
orimligt, att för befolkningen viktiga angelägenheter skola på detta
sätt skjutas upp, därför att ett stort och viktigt lagreformarbete på-
går, vilket är avsett att utmynna i ett förslag, som skall omspänna
ett mycket stort område och som således naturligtvis tager en bety-
dande tid att utarbeta. Därigenom komma sådana viktiga mindre
frågor att skjutas åt sidan. Men det, som jag tycker är ännu mera
beklagligt, är i fall det kommer att gå på det sättet, som herr stats-
rådet antydde, nämligen att det icke skulle vara säkert, att frågan
kommer fram ens till 1921 års riksdag. Jag undrar i alla fall, om
man icke skulle kunna få uttala en vördsäm hemställan att regeringen
ville på allt sätt lägga sig vinn om att föra fram denna sak, så att
den åtminstone kan komma upp vid 1921 års riksdag, även om det
därvid skulle bliva nödvändigt att bryta ut den till behandling skild
från jordabalken.

Med herr Lindman förenade sig herr Nilsson i Bonarp.

Herr Lindqvist i Kosta: Det kan naturligtvis vid detta tillfälle icke komma ifråga att riva upp någon principdebatt om äganderätten till de vilda bären.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Jag har dock en något annan uppfattning än den föregående ärade talaren i fråga om behovet av den lagstiftning, som här är ifrågasatt. Jag skulle vid detta tillfälle ha velat säga några ord mera direkt till interpellanten men då han icke är här närvarande, får jag avstå därifrån. Jag ber att få erinra om att när denna fråga förra gången var före i riksdagen, år 1913, så förekommo ganska långa debatter såväl i denna kammare som i medkammaren, och det visade sig vid detta tillfälle, att meningarna voro mycket delade, huruvida man skulle gå in på den lagstiftning, som var ifrågasatt. De fyra motioner, som då förelågo, gingo ju i olika riktningar. Två av dem påyrkade, att man skulle gå direkt på en lagändring, men det visade sig, att det var absolut omöjligt att gå den vägen; det måste även de medgiva, som voro med om att något skulle göras. De andra motionerna däremot gingo ut på en skrivelse till Kungl. Maj:t, vilket riksdagen också biföll. I denna kammare var dock majoriteten för skrivelsen ganska knapp. Förslaget bifölls i denna kammare med 92 röster mot 86. Det visade sig således vid detta tillfälle, att icke alla voro besjälade av den tanken, som herr Lindman i dag uttalade, att det skulle vara brådska å färde med denna lagstiftning. Det är helt naturligt, att meningarna i detta fall skola vara delade. Ty samtidigt som man går med på en lagstiftning, som skulle giva jordägaren rätt till de vilda bären, framtager man stora delar av folket den gamla rätt, som det haft att fritt få tillgodogöra sig dessa bär, och de människor, som det här gäller, vilka skulle berövas denna rätt, ha naturligtvis icke den uppfattning, som herr Lindman här i dag uttalat, att det är brådska å färde med denna lagstiftning. Jag tror för min del, herr talman, att jag har många bakom mig ute i landet, då jag säger till justitieministern, att ingen fara är å färde, om detta lagförslag icke skulle kunna framkomma i år, och ingen fara heller, om det icke a'lls kommer. Man bör enligt min mening låta den gamla rätten fortfarande finnas kvar, så att folket ute i skog och mark får plocka de vilda bären.

Häruti instämde herrar *Johansson* i Sollefteå, *Zander*, *Jansson* i Falun och *Uddenberg*.

Chefen för justitiedepartementet, herr stadsrådet *Löfgren*: Herr Lindqvists i Kosta yttrande ger mig anledning till den erinran, att framläggandet av ett lagförslag i detta ämne ingalunda utan vidare innebär ett borttagande eller inskränkande av den rätt, som allmänheten nu har, att tillägna sig bär och vissa andra naturalster på annans mark. Till den saken är det icke anledning att taga ståndpunkt förrän vid bedömandet av innehållet i det lagförslag, som nu är ifråga. Men däremot ber jag att som min åsikt få uttala, att vare sig man går på den ena eller andra linjen, vare sig man giver allmänheten

Svar å
interpellation.
(Forts.)

rätt att taga bär på annans mark eller icke, är det av ganska stor betydelse att få gränserna för jordägarens rätt även i detta avseende fastslagna genom lag. Skulle man vid ärendets slutliga prövning finna, att allmänhetens rätt att taga, särskilt bär på annans mark bör fastställas ungefär i den utsträckning, som nu gäller, skadar det ingalunda utan det synes tvärtom gagna, att man får denna sak fastslagen genom uttrycklig lag. Finner man därvid tillika, att vissa bestämmelser böra stadgas till jordägarens skydd vid utövningen av denna rätt, så är det även angeläget att få dessa fastslagna genom lagstiftning.

Vad tiden för lagförslagets framläggande beträffar, ber jag herr Lindman vara övertygad om att i den mån som detta kan ankomma på den sittande regeringen, ingenting skall försummas för att fullfölja ärendets beredning. Jag tror dock, att man får tänka sig för två gånger, innan man från det stora arbete, som pågår med revision av jordabalken, bryter ut först det ena och sedan det andra ämnet. Man kan lätt därigenom råka ut för att bryta emot principer, som böra genomgå hela lagkomplexet, man kan befara, att riksdagen på förhand nödgas taga principiell ståndpunkt till frågor, som äro av större räckvidd än att de böra avgöras vid behandlingen av detta speciella ämne. Jag skulle också tro, att det finnes en hel del frågor i jordabalken, som äro av än mer brådskande natur än den nu förevarande. Då man emellertid kan ingiva förhoppning om att proposition i detta ärende skall kunna framläggas nästa år, beror detta på att man hunnit så långt, att ett lagutkast i varje fall föreligger utarbetat. I fall förslaget skulle av jordabalkssakkunniga befinnas acceptabelt, finnes alltså från den sidan sett intet hinder att lägga fram detta förslag för sig redan vid 1921 års riksdag.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr vice talman! Jag hade kunnat instämma med herr Lindman i hans anförande, men jag trodde, att herr Lindqvist i Kosta skulle komma att yttra några ord i denna fråga, och jag avvaktade med intresse vad han skulle säga, och föranleddes också att begära ordet med anledning av vad han yttrade. Han framhöll, att det naturligtvis icke kunde ifrågakomma att försöka i detta sammanhang riva upp en principdebatt beträffande äganderätten till vilda bär. Det blir väl ett mera lämpligt tillfälle härtill, när frågan föreligger i form av ett lagförslag. Detta hindrar dock icke att han uttalade sig i princip om frågan. Jag kan icke underlåta att opponera mig mot hans betraktelsesätt beträffande rätten till de vilda bären. Han framhöll nämligen, att en lagstiftning var onödig och obehörlig och att den gamla hävdvunna rätt till de vilda bären, som nu existerar, nämligen att vem som helst kan plocka bär på annans mark, fortfarande bör få tillämpas. För min del vill jag bestämt uttala den meningen, att någon sådan rätt icke föreligger. Det finnes ingenting i lagstiftningen om rätt till vilda bär. Det stadgas således intet förbud emot att plocka bär på annans mark men icke heller någon rätt därtill. Då det sålunda icke förefinnes någon lagstiftning på detta område, kan man icke heller tala om någon gammal

rätt. I de trakter, som jag närmast känner till, har man under hela min ungdomstid och intill det allra senaste årtiondet ansett det som en alldeles givna rätt för den enskilde bären på sin egen mark, och det har rent av ansetts som ett ingrepp på annans egen- dom, i fall någon gått in på annans mark och tillägnat sig bären. Sedan emellertid för omkring 10 år sedan denna fråga i en tidning be- svarades på det sättet, att vem som helst kunde tillägna sig bären, så har åtminstone i våra bygder utvecklat sig den praxis, att man kan göra som man vill i detta avseende, och det har gått ända därhän, att det inträffat, att en jordägare, som varit ute med sitt husfolk och plockat bär och haft bären stående i ett kärl på egen mark, när han efter att hava avlägsnat sig därifrån kommit tillbaka har han funnit kärlet vara tömt och bären försvunna. Det är naturligtvis en urart- ning, som gått så långt, att man icke kan vänta, att jordägaren skall finna sig i det, och det måste bli en lagstiftning på detta område. Jag anser för min del, att, då man från det håll, som herr Lindqvist re- presenterar, säkerligen kommer att under den närmaste tiden på det kraftigaste verka för att jordbrukarna skola i yttersta grad skatta för de inkomster, som de draga av sitt jordbruk, då bör man i rättvis- sans namn också låta jordägaren tillgodogöra sig sina produkter på egen mark.

När herr Lindqvist talar om den rätt som existerar, syftar han på den fattigare befolkningen och dess rätt. Jag är alldeles övertygad om att, om en lagstiftning införes, som stadgar möjlighet för jordägaren att bestämma, vilken som får plocka bär, så skall den fat- tigare befolkningen bli på bästa sätt tillgodosedd. Då kan jord- ägaren förbjuda den rike att plocka bär, men tillåta den fattige att göra det och därigenom tillgodose den fattiges rätt. Jag kan draga fram en mängd exempel på att det icke är den fattigare befolkningen alltid som tillgodogör sig bären, utan folk, som äro ganska välsitu- erade och hava goda inkomster men som disponera en avsevärd del av sin tid, hur det bäst behagar dem. Det är detta som gör, att en stor mängd människor, som mycket väl kunna köpa och betala bären, själva tillägna sig dem och därigenom föregripa denna möjlighet för den fat- tigare befolkningen, som man ömmar för.

Jag såg, att herr Magnusson i Kalmar nyss begärde ordet. Jag tar för givet, att han kommer med den invändningen mot mitt resone- mang, att en del ogina jordägare, om man genomför den princip som jag förordat, komma att förbjuda en del andra att plocka bär på sin mark. Men jag är övertygad om att, om en och annan jordägare skulle göra något dylikt, så skulle det resas en så allmän opinion emot ho- nom på trakten, att han skulle bli alldeles urståndsatt att fullfölja en sådan avsikt. Jag är viss om att de vilda bären, om jordägaren får rätt att disponera över dem på ett sådant sätt, i alla fall komma att tillvaratagas likaväl som nu, och i praktiken blir det genom en sådan lagstiftning ett bättre skydd för den befolkning, som man ömmar för, än om en sådan lagstiftning icke existerar.

Herr M a g n u s s o n i Kalmar: Herr vice talman! Den föregående

Svar å
interpellation.
(Forts.)

talaren började sitt anförande med att säga, att någon principdebatt vid detta tillfälle icke borde ifrågakomma. Det har jag också tänkt mig, men hur det är, har han ändå vidrört en hel del principiella synpunkter, där jag ber att få inlägga en liten gensaga mot hans uttalanden. Han påstod, att bärplockarna på annans mark icke åtnöjt sig med att taga växande bär utan även tillgodosett sig med bär, som jordägaren själv plockat. Det är ju mycket möjligt, att sådana fall hava inträffat, men detta är icke avgörande i själva sakfrågan. Jag tror, att man kan framdraga lika många fall, där jordägaren, när han fått reda på att man plockat bär på hans mark, lagt beslag på de plockade bären. I Småland, den trakt som jag representerar, har det förekommit sådana fall, och då står ju detta emot det påståendet som den föregående talaren har gjort.

Det var ett yttrande, som herr Nilsson fällde, då han gjorde gällande, att det var märkvärdigt, att icke jordägarna skulle få tillgodogöra sig bären på sin egen mark. Men jag tillåter mig att sätta ett stort frågetecken för huruvida jordägaren har möjlighet att kunna tillgodogöra sig bären. Det är just den omständigheten, att han icke har en sådan möjlighet, som talar för, att man skall bereda möjlighet för andra människor att kunna tillgodogöra sig dessa skogsbär, och jag finner, att det ur alla synpunkter skulle vara mycket oklokt och ofördelaktigt att i en lagstiftning snävt begränsa möjligheten för både enskilda och landet att tillgodogöra sig dessa vilda skogsbär. Detta är ur flera synpunkter förkastligt.

Vad denna lagstiftning beträffar, så är det icke fråga om en ny lag utan fråga om en ändring av jordabalken. Men i detta fall ställer jag mig på högerprogrammet, som, om jag icke minns orätt, proklamerade den satsen, att det är bättre att ha färre lagar men goda lagar. Jag anser, att skulle man förändra jordabalken i det syfte, som här förordats, så skulle detta innebära en försämring av lagen, och det tror jag, herr talman, icke skulle vara gagnande ur någon synpunkt.

Herr Lindqvist i Kosta: Herr vice talman! Jag nödgades begära ordet med anledning av herr Nilssons i Landeryd anförande, ehuru jag i så måtto har samma uppfattning som han, att jag anser, att det icke kan vara behövt att nu draga upp någon större debatt i denna fråga. Herr Nilssons anförande var dock lagt så, att det kunde ge anledning till en lång debatt.

När herr Nilsson i Landeryd säger, att det finnes i lagen ingen rätt stadgad att plocka bär, så vill jag säga, att det finnes icke heller något förbud däremot. Och, herr Nilsson, om vi två skulle ge oss in på att här diskutera sådana rent juridiska finesser, så kunde vi kanske efteråt komma underfund med att vi givit oss in på ett område, där vi båda äro ganska litet hemma. Jag tror därför, att vi två icke skola diskutera en sak, varom, som man säger, de lärde tvista, och ifråga om detta kan åtminstone jag för min

del icke räkna mig till de lärde, och troligen icke heller herr Nilsson.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Vad som egentligen föranledde mig att begära ordet, var, att herr Nilsson i Landeryd sade, att herr Lindqvist och hans meningsfränder, eller hur orden nu föllo, vilja nog, att jordbrukarna skola betala högre skatt, än de förut gjort. Det skulle väl vara första inledningen till en kommande kommunalskattedebatt, som herr Nilsson här kommit med. Nu ber jag att få säga, att jag visserligen vid några tillfällen här i kammaren yttrat mig i skattefrågor; men om jag får säga herr Nilsson min personliga uppfattning, som jag tror också är mina politiska meningsfränders uppfattning i skattefrågor såväl som i andra frågor, så är det den, att man skall se till att få fram största möjliga rättvisa och därvid icke taga hänsyn till att herr Nilsson är jordbrukare och jag är glasslipare, utan man skall se till, att skatterna läggas så, att det drabbar dem, som verkligen hava förmåga att bära dem. I det kommande skola nog jag och mina meningsfränder gå på den linjen, och det vore mycket roligt, om även herr Nilsson ville gå på samma linje.

Nu gjorde herr Nilsson i Landeryd gällande, att det icke var meningen, att det skulle bli förbud mot att plocka bär, utan att det endast skulle erfordras tillstånd från jordägaren. Men av den debatt, som förts tidigare i denna fråga, har man fått den uppfattningen, att detta tillstånd alltid skulle vara förknippat med något villkor, såsom att bärplockarna skulle i ersättning få betala en viss avgift till jordägaren, vilken skulle så att säga bortarrendera rätten till bärplockning. Är det då herr Nilssons mening, att vid en eventuell kommunal skattelagstiftning, som för jordbrukarna skulle medföra högre beskattning, dessa skulle från den fattigare befolkningen taga igen, vad de på skattevägen få betala, genom att taga ut arrendeavgift för bärplockning?

Sedan ber jag blott att få säga, att det kan vara olika i olika trakter här i landet. När vi tala om bärplockning, har det också sagts, att det är mycket olika i de södra delarna av landet mot i de norra. Nu bo herr Nilsson och jag icke så långt ifrån varandra, och våra hemtrakter räknas båda till de södra delarna i landet. När han säger, att det i hans hemort icke är så mycket fattigt folk, som plocka bär, utan mera de burgna, så måste jag säga, att förhållandena äro helt olika i Kronobergs och Jönköpings län. Ty i min hemtrakt har jag mycket sällan funnit, att några av dem, som man kan hänföra till burget folk, gått ut i skogarna för att plocka bär. Undantag kan ju finnas, men i allmänhet har det varit fattigt folk, som tillgodogjort sig bären i skogarna, och jag tror nog, herr Nilsson, att det är ungefär samma förhållande i Jönköpings län som i Kronobergs län.

Herr Andersson i Knäppinge: Herr vice talman! Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga, men de båda föregående talarne.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

herrar Lindqvist i Kosta och Magnusson i Kalmar, hava givit sig in på ett område, som jag för min del anser icke tillhör denna debatt. Ty frågan gäller här endast, huruvida något åtgjorts i den förut väckta frågan om åstadkommande av en lagstiftning, lämpad att skilja de meningsbrytningar, som gjort sig gällande i de trakter, där det verkligen finns lingon att plocka på enskildas ägor. Jag har för min del icke några sådana ägor; jag har icke någon skogsmark, där det finns lingon att plocka, varför jag yttrar mig i saken ganska opartiskt. Det synes mig emellertid egendomligt, när herr Lindqvist ser frågan på det sättet, som om det icke skulle vara angeläget för herr statsrådet att nu taga upp denna fråga, som ju dock varit föremål för så många debatter i denna kammare, och som det därvid visat sig vara mångas krav på en därför lämpad lagstiftning. Herr Lindqvist sade att det icke var skäl att, när det var så ringa majoritet som blott sex stycken, upptaga riksdagens skrivelse därom med något allvar. Men, herr Lindqvist, huru många gånger har det icke varit små majoriteter även i denna kammare för frågor, som dock varit så ovanligt viktiga för det parti, herr Lindqvist representerar, därför att det partiet varit i majoritet. Ja, detta om detta.

Det är ett ganska underligt resonemang herr Magnusson i Kalmar kommer med då han påstår, att det skulle vara vida bättre att fortsätta på sätt som hittills, så att den fattiga befolkningen kan få plocka sina bär. Jag tycker, att herr Nilsson i Landeryd givit så bestämda skäl för vad som är det riktiga, och så vitt jag kan förstå, det viktigaste ute på landsbygden, där fattiga och rika — eller vad man skall kalla dem — jordinnehavare och icke jordinnehavare känna varandra mycket bättre än man gör på annat håll. Vid betraktande av de tvister och slitningar, som vitsordats så många gånger här i kammaren, mellan lingonplockare och jordägare rörande denna bärplockning, angående rätta tiden för plockningen och andra saker, som spela in, t. ex. skadegörelser på marker, som icke tillhöra de områden, där bärplockningen verkställs, men å vilka skadegörelse i sammanhang därmed dock sker, och om brutalt uppträdande av lingonplockare och jordägare mot varandra, så undrar jag dock om det här ej finnes behov av en sådan lag. Finnas ej dylika förhållanden vara tillräckliga bevis för en lagstiftning, då har många lagar kommit till utan föreliggande behov.

Herr Magnusson sade, att vi skola ha färre men goda lagar. Ja, det är något, som jag fullständigt instämmer med honom uti. Men det skall vara goda lagar och goda lagar kunna icke vara sådana, att när det visar sig uppstå formliga krig ute på enskildas marker, bör lagen innehålla medel att skipa rättvisa. Jag vill, herr vice talman, helt kort och gott instämma i den tankegång och det tack, som framförts till herr statsrådet, för att han tänkt taga upp saken, men också i det yrkande, som framstälts av herr Lindman, att det skulle vara nödvändigt, att denna lag kommer snarast möjligt fram, så att riksdagen sedan får dryfta och debattera den. Behovet av ett sådant lagförslag föreligger så tydligt att det är många lagar, som absolut icke kunna påvisas vara så nödvändiga som just denna.

Herr Werner: Herr vice talman! Herr Nilsson i Landeryd har här kommit fram med något, som man från annat håll sagt icke hör hit, nämligen vad som skall vara rätt i detta fall. Det tycks vara smålänningarnas dag i dag, då inga andra varit uppe. Jag tror i stort sett, att befolkningen har den uppfattningen där, att de ha en gammal hävdvunnen rätt att få plocka dessa bär, och jag förstår icke att interpellanten vägar framkomma just här med de exempel för ögonen, som vi ha från förra hösten, då i skogarna i Småland oerhörda massor av bär singo förfaras. Jag kanske står på en något annan ståndpunkt än herr Lindqvist, då han yttrade, att det kanske vore bättre att icke alls stifta någon lag i detta avseende. Jag vill instämma i fullt mätto, att, om man kan få den satsen erkänd såsom lag, att alla ha rätt att plocka bären behövs icke någon lag. Men vid ett motsatt förhållande måste vi få en lag fortläst möjligt, som ger alla laglig rätt att plocka just de bär, som det är fråga om. Herr justitieministern framhöll i sitt andra anförande, att det icke var förutsatt i det nya lagförslaget, att man skulle taga ifrån den fattige denna hans rätt.

Seur à
interpellation.
(Forts.)

Här har talats om brutalt uppträdande mot bärplockare från innehavare av de största lingonmarkerna och att lingonplockare uppträtt brutalt gent emot de fattiga, och herr Nilsson i Landeryd och min ärade bänkkamrat här bakom pekade just på att en sådan lagstiftning skulle giva skydd. Det har hänt, att fattiga barn, som varit ute i skogarna jagats med arga hundar. Anslag om folkilskna tjurar ha icke varit så ovanliga. Här har det då kunnat varit fråga om sådana, som haft områden på 400 à 500 tunnland, varest bären fått ligga och rnttna ner utan att tillvaratagas. Under sådana förhållanden tror jag, att det vore lyckligt, om man kunde få en lag, som verkligen toge bort den brutala makten på detta håll.

Det är naturligtvis ett samhällsintresse, att detta skogens röda guld tillvaratages. Men det är också ett samhällsintresse att icke en viss liten klass skall kunna få monopol på att ensam avgöra, huru mycket som av de naturrikedomar, som naturen utan jordägarens egen förskyllan frambragt, skall kunna tillvaratagas, många gånger kanske för att därigenom kunna reglera priserna. Det rådde exempelvis på jordägarehåll förra hösten rätt stor klagan över att priserna höllos så låga, att det icke lönade sig att plocka bär. Jag kan icke förstå annat än att under sådana förhållanden det är ett samhällsintresse att bären göras tillgängliga för alla, och att ett missförstånd, som förra året uppstod hos befolkningen, som i stort sett hade den uppfattningen att vi här i riksdagen något av de senaste åren stiftat en lag, som förbjöd bärplockning, undanröjes. Varenda tidning överflödade av annonser av innehåll, att bärplockning till den 1 oktober var förbjuden vid ett vite av 50 kronor — ett vitesförbud, som naturligtvis icke hade den ringaste juridiska bakgrund bakom sig. Just detta förhållande hindrade dessa fattiga, som så väl behöfve denna lilla förtjänst, att använda denna möjlighet att för egen del tillvarataga något av detta överflöd och eventuellt sälja till andra vad de kunde komma över utöver sin egen konsumtion.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Jag vill sluta med att uttala den förhoppningen, att om det kommer ett lagförslag i denna riktning, om det till ock. med är så viktigt att det utbrytes från lagberedningens stora arbete med jordabalken, att detta lagförslag går i den riktningen, att det tillerkänner alla rätt att plocka dessa bär, som finnas i så stor utsträckning, och som annars riskera att till ingen nytta få ruttna ned.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr vice talman! Jag skall endast be att få säga några ord i anledning av vad som här yttrats av herr Werner därom, att stora massor av bär fått ruttna ned därför att ingen plockat dem. Jag vill då erinra om att detta berodde därpå att det icke var någon export till utlandet i fjol. Detta var orsaken till att man icke kunde tillvarataga bären i så stor utsträckning, som önskligt varit. De förfärliga slitningarna som han talade om mellan jordägare och bärplockare hörde jag det året emellertid ingenting om i de bygder, som jag närmast känner. Det var en så väldig tillgång på bär i skogarna i förhållande till efterfrågan, så att alla blevo tillgodosedda. Men om exporten däremot kunnat fortgå såsom tidigare, hade slitningarna säkerligen vid många tillfällen varit ganska kraftiga. Just dessa slitningar och motsättningar, som han talade om, tycker jag på det allra kraftigaste motivera behovet av en reglering av rätten till vilda bär.

Att jordägaren skulle vara fullständigt urståndsatt att på sin mark kunna bestämma det minsta över hur plockningen skall ske eller vilka, som få plocka, anser jag vara fullkomligt orimligt. Om det icke skapas någon möjlighet i den riktningen, komma dessa slitningar att allt framgent fortsätta. Jag vill nämna ett exempel från min närmaste hemtrakt, där en person, som har ungefär 500 tunnland mark och därav rätt mycket skogsmark, sade åt sina torpare att plocka bär så mycket de kunde, och kunde de plocka, så att han finge till sitt eget husbehov, så få de i övrigt disponera bären som de vilja. Egendomen ligger i närheten av ett samhälle, där det finns mycket folk, som kunna disponera tiden efter sin tjänstgöring efter behag, och dessutom finnes annat folk i trakten som lade an på bärplockning. Följden blev, att, då dessa torpare skulle plocka, fanns det icke ens så mycket bär, att det räckte till jordägarens eget husbehov. Ett sådant sakförhållande är väl ändå orimligt, och det gör, att en lagstiftning ovillkorligen är nödvändig.

Skall man konsekvent fullfölja den tankegång, som herr Werner uppdrog, att vem som helst skall få plocka bär, som växa vilt i skogen, kommer man därhän, att en skogsplanta, som är självsädd, får vem som helst tillgodogöra sig. Det är givetvis konsekvensen av ett sådant resonemang.

Jag tror icke det vore omöjligt att få en lagstiftning till stånd, som säkerställer tillvaratagandet av bären just för den befolkning,

som behöver tillvarataga dem, samtidigt som den lämnar möjlighet för jordägaren att reglera, hur plockningen skall ske.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Herr Johansson i Brånalt: Herr vice talman, mina herrar! Den näst siste talarens anförande gav mig anledning att begära ordet. Det har här endast talats om förhållandena i Småland. Jag är själv från södra Halland men känner även förhållandena på en del andra platser. Det har här påvisats många fall, då bärplockare, som plocka bär och tillgodogöra sig dem på andras mark, varit utsatta för förnärmelser och bortkörning, jagade som hundar med mera sådant, men även dessa bärplockare, som komma för att plocka på andras mark, äro i mångfaldiga fall så närgångna, att jordägaren själv icke får något med. Jag känner flera fall, då en jordägare med ett litet begränsat område i skogen, där det finns bär, som skulle kunna ge honom tillräckligt för hans eget behov och kanske även bereda honom en liten inkomst genom försäljning, icke under skördetiden haft tillfälle att i rätt tid plocka sina bär utan måst skicka sina minderåriga barn ut på denna skogsmark för att plocka bär. Men vad händer? Jo, denna lilla plätt är så fullsällad med bärplockare, som tagit sig denna rätt och fall förekomma då dessa köra bort jordägarens egna barn för att hindra dem att tillgodogöra sig de bär, som ägaren själv äger. Jag säger, att jag vet flera fall, då det kan bevisas, att så ägt rum.

Då det för oss alla gäller att på bästa sätt söka tillvarataga de naturprodukter, som finnas i vårt land, göra dessa missförhållanden det verkligen av behovet påkallat, att en lagstiftning fortast möjligt kommer till stånd, som undanröjer dessa missförhållanden, vare sig det gäller bärplockare eller jordägare som vilja tillgodogöra sig dessa bär.

Det finns ett annat missförhållande, som förringar värdet av lingonskörden, och det är, att bären i mångfaldiga fall bliva plockade, innan de äro mogna. Just på de platser, där det är ont om bär, bege sig barn till arbetare och handlande jämte äldre personer ut på bärplockning långt innan dessa äro mogna. Jag skall be att få instämna med herr Nilsson i Landeryd i att det icke endast är de fattiga, som plocka bär, utan att det också är husägare, handlande m. fl. inkomsttagare, som säkerligen med full rätt kunna räknas till de förmögnare klasserna — och alla dessa plocka bär på den fattige jordägarens mark och förhindra honom att tillgodogöra sig den avkastning, som han under andra förhållanden skulle kunna få från sin jord. De plocka bären, innan de äro mogna, ty de resonera som så, att de måste taga dem, innan de äro mogna, ty annars få de ingenting. Därigenom bibringa de landet som helhet betraktat en förlust.

Jag skall be att få rikta en varm vädjan till herr justitieministern som här är närvarande, att om möjligt komma fram med ett lagförslag till nästa års riksdag, så att man icke längre skall behöva vänta på att få rättelse i nu antydda missförhållande, som enligt min uppfattning icke blott är till skada för jordägaren utan

Svar å
interpellation.
(Forts.)

även för dem, som under rätt reglerade former även skulle kunna bliva i tillfälle att tillgodogöra sig denna naturprodukt, som jordägaren av bristande tid eller genom försummelse icke tillvaratager.

Herr Nilsson i Bonarp: Herr vice talman, mina herrar! Det föreligger ju ingen anledning att ingå på frågans principiella sida, men under den senare delen av överläggningen har man i alla fall gjort detta.

År 1913 förelåg detta spörsmål till överläggning inom riksdagen och saken, som då grundligt debatterades, resulterade i en skrivelse till Kungl. Maj:t. Nu har det dröjt sju år efter det skrivelsen kom till stånd, och ingenting har blivit gjort från regeringens sida. Det är denna omständighet, som har föranlett interpellanten att komma med den interpellation, som han framfört.

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet har ju nu förklarat, att ett lagförslag i ärendet ej kan framläggas i år, men att det är att vänta i sammanhang med ny jordabalk. Det är glädjande för oss alla att höra detta. Det hade likväl varit ändå bättre, om det kunnat föreligga redan vid denna riksdag, ty varje uppskov med detta lagstiftningsspörsmål har med sig betydande konsekvenser. Det är nämligen rent av olidliga förhållanden, som råda i dessa avseenden i olika delar av landet. Betydelsen av de vilda bären är större nu än förr. Ett uppskov med lagstiftningen är således till skada.

Vad som är av vikt, är, att få fram ett lagförslag, varigenom regler bli givna, så att befolkningen vet vad den har att rätta sig efter. För den händelse en utbrytning av denna detalj ur jordabalken skulle kunna äga rum, så att den komme till ett tidigare avgörande i riksdagen, skulle jag för min del anse detta vara av stort gagn; och jag vågar därför i likhet med flera av de föregående talarna vädja till herr justitieministern, om det icke finnes möjlighet att göra en sådan utbrytning, på det att frågan må kunna så snart som möjligt ånyo komma under kammarens prövning.

Herr Svensson i Kompermåla instämde häruti.

§ 3.

Herr statsrådet Löfgren avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 51, angående försäljning av vissa Växjö hospital tillhöriga markområden;

nr 52, angående understöd åt hjälpmontören A. J. Karlssons änka och minderåriga dotter;

nr 53, angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt änkor och barn efter vissa befattningshavare vid statens järnvägar och sinnessjukvårdsanstalter;

nr 55, angående upplåtande av ytterligare två platser vid Västerviks hospital åt Kalmar läns landsting;

nr 56, angående tilläggs pension till förra skrivbiträdet Jenny Elise Hansson, född Törngren;

nr 57, angående årligt understöd åt dispositionsbiträdet vid postkontoret i Bollnäs Nathalia Lovisa Forssell;

nr 58, angående medgivande för linjeingenjören vid telegrafverket H. Celion att övergå på den från och med år 1919 gällande avlönings- och pensionsstat för telegrafverket;

nr 59, med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;

nr 60, angående anslag för bestridande av på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring m. m.; och

nr 61, angående försäljning av vissa med anledning av färdigställandet av dubbelspåret Rönninge—Ström för statens järnvägar obehövligen markområden.

Nämnda propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 54, angående inköp för marinens räkning av maskiner för tillverkning av patronhylsor till kanoner m. m.

§ 5.

Herrar *Anderssons* i Eliantorp och *Westmans* på kammarens bord liggande motion nr 318, som nu föredrogs, remitterades till behandling av lagutskott.

§ 6.

Härefter föredrogs, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkande nr 1, första lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 8—10.

§ 7.

Herr *Lindman* avlämnade en motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 40, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 26 april 1918 om förfogande över viss egendom under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 319, bordlades på begäran.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes konstitutionsutskottets utlåtande, nr 2, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, dels Kungl. Maj:ts proposition

med förslag till lag om ändrad lydelse av § 3 i lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades;

herr	<i>Gustafson</i>	i Vimmerby	under 7 dagar	fr. o. m. den	9 febr.,	
»	<i>Olsson</i>	i Mora	» 7	»	» 10	»
»	<i>Bäckström</i>		» 8	»	» 14	»
»	<i>Karlsson</i>	i Nynäshamn	» 7	»	» 10	» och
»	<i>Alexandersson</i>		» 5	»	» 10	» .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,27 em.

in fidem
Per Cronvall.